

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea Unirii« în Blaș.

Anul VIII.

Blaș 9 Iuliú 1898.

Numéru 27.

Invitare la abonament.

Cu 1 Iuliú invităm la abonament nou cu prețurile din capul foii.

Restanțierii să binevoescă a-și achita abonamentul cât mai în grabă, ca să se evite neregularități în espedarea foii.

Cei vechi să ne rămână credincioși și să ne mai câștige abonenți noi.

Din partea noastră vom cerca a mulțami toate așteptările.

Redacțiunea și Administrațiunea „UNIRII“.

Sporirea armatei.

Trăim timpuri grele, și parcă din zi în zi tot mai grele se fac. Anul trecut a fost un an fatal; nu numai sărăcia a muncit pe bietul nostru popor, ci și frica ei — fómea, și nutrirea rea a mai adus și bóla infricoșată — pellagra.

Anul acesta cu puțin e mai bun ca cel trecut. Recólta de grâu, acum când ar fi să se adune, se nimicesce prin grindină, neguri și ferbințeli.

Situația poporului nostru se face tot mai grea și încă un an de fómete va avé urmări, ce azi nici prevedé nu se pot.

În o asemenea situație cu drept cuvint s'ar puté aștepta, ca aceia, cari sînt puși în fruntea statului, să cerce a afla căi și mijlóce pentru a veni

într'ajutoriu masselor poporului, ca să scape de ruina totală.

S'a și pornit o mișcare în țara întrégă pentru reducerea dării de pămînt. Mișcarea se lătesce și părea că va și avé rezultat, de óre ce întru adevér e de nesuferit darea actuală de pămînt, care pe bieții proprietari în înțeles literal al cuvintului îi face aréndași ai statului.

Dar mișcarea pornită în direcțiunea acésta rămâne o mișcare de caracter privat. Guvernul, care ar avé cel dintăiú chemarea să lea în mână lucrul acesta, tace.

Și de ar tăcé numai. Dar nu numai că nu se ocupă cu gândul de a ușura sarcinile bieților contribuenți, ci tocmai din contră se ocupă cu gândul de a mai pune sarcini nóuë și încă fórte grele.

E vorba adecă de sporirea contingentului armatei, și în scopul acesta de modificarea legii din 1869.

Legea cea veche numărul rēcruților necesari pentru armata comună l-a statorit în 95,474 ficiori la an, cât corēspundea contingentului de 800,000 prevēdúť în legea din 1878. Legea din 1889 nu mai statorēscă contingentul armatei, ci numai contingentul anual al rēcruților, ridicându-l față de 95,474 la 103,100 la cari sînt a se mai adauge 12,500 ficiori la an pe sama honvezimii.

Acum nici suma acésta nu e destulă. Franța și Rusia și-au sporit armata, trebuie deci să o sporēscă și puterile alianței triple. Prin urmare legea cea

nóuă va ridica contingentul anual de rēcruți la 112,954, va să zică o sporire de 9,854 ficiori la an. Asta va să zică sporirea contingentului de pace al armatei de la 257.000 la 282.000. Bine înțeles, că tot în proporția acésta va crește și contingentul de răsboiú.

Ce urmēză din cele espuse?

Urmēză, că numărul acesta sporit al soldaților trebuie provēzut cu tóte cele de lipsă pe cât timp e chemat la serviciú. Dar trebuie pe sama armatei sporite, ba și pe sama contingentului de răsboiú de pe acum câștigăte tóte cele necesare, veșminte, arme, munițiune, șcl.

Cu alte cuvinte se vor urca dările în mēsură colosală.

Și folosul țării în schimb pentru sarcinile cele nóuë?

Pămîntul, pămîntul sfînt al țării, îl vor lucra cu 10.000 de muncitori mai puțin ca până aici. Se vor spori înse fetele bētrâne și copii nelegiuíți.

Er contribuenților le rămâne mângăierea, că binefacerile păcii sînt garantate și că poziția de mare putere a monarhiei e asigurată.

În schimb pentru mângăierea acésta poporul se póte ruina. Fiií lui sînt tiriți la armată, unde se dedau cu nelucrarea și trândăvia, se strică la moravuri și se umplu de morburí, ca apoi tóte relele aceste morale și fisice să le străplante și prin satele lor, prin mijlocul marilor masse ale populațiunii, care ast

Feuilleton.

Pedépsa lui Dumnezeu.

Episod de pe timpul ocupării Constantinopolului.

În nóptea de 13 Dec. 1452 o glótă lărmitóre de plebe trecea prin stradele Constantinopolului. Masa acésta era o mesticătură unică în felul sēu. Aici vedeaí cālugări în mână cu cruce și fáclie și alătura cete destrăbălate din clasa cea mai de jos a poporului. — orí ómeni de poziție înaltă alătura cu nesce adunături de plebe, cum întălniaú prin suburbií, cari sînt gata a se alătura la orí ce cete de turburători. Fáclile aruncaú o lumină roșietică asupra multimii iritate, lăsând să se vadă ochii schinteitori, fete turburate, pline de sudori și pumnii amenințatori. Și pe lângă acésta din sgomotul maselor rēsună cāntecul monoton al cālugărilor. Nu peste mult cāntecul acesta fu înecat în sbieratul unison: „Azymitul! Azymitul!“

„Jos cu latinul, jos cu Azymitul!“ sbiera alții, „jos cu cel ce folosește la sf. Cuminecătură páne nedospită!“ În lături cu Henoticon, în lături cu Papa!

Și ce credeți. care era pricina acestei furii sēlbatice?

În dimineța acelei zile s'a executat în biserica Agia Sofia în prezența împératului grecesc, Constantin XII și a legatului Papal, Henoticon, sau decretul despre unirea bisericilor.

Cel din urmă Paleolog. părăsit de tótă lumea, despoiat din partea Turcilor de tóte provinciile sale și amenințat de Mohamed II cu răsboiú, — s'a întors în nécasul sēu spre sf. Părinte întinđându-l mână spre a delátura vechia discordie.

Dar ura religioasă alimentată de atâtea vécnri. fanatismul preoției și a poporului nu erau încă stínse, și deja în ziua când se îndeplini unirea, Constantinopolul rēsună éráși de furia plebei, carea luând în ris orí ce unire cu Roma, traversa stradele capitalei sbierând în potruva „Azymitul“, cum numiaú pe latiní.

„Trăescă Panagia. máma lui Dumnezeu!“ sbiera plebea tot mai amenințátore, „că ne-a pázit și până acuma. și ea ne va libera și de Mohamed și de Turci!“

De o dată preste sbieratul acesta rēsună o vóce ținitoré: „La Scolarios! veniți la Scolarios!“

O clipită a fost liniște, apoi urmă un chiot de veselie: „La Scolarios! Trăescă Scolarios. părintele Ortodoxiei!“ și tótă ceta se porni spre strada strimută, carea ducea la mănăstirea Pantocratos, unde trăia retras cel mai învățat cālugăr, ce avea pe atuncí rēsăritul. Și chiar pe când ceta acésta se îndreptă spre locuința lui spre a asculta sfătóșirile teologice, Scolarios, încunjurat de o grupă de partizaní, cocea la planuri în potruva unirii și a cercurilor oficiale, cari pareau că o favorisēză.

„Dorim să aúđim pe Scolarios!“ sbiera plebea ajungēnd înaintea mănăstirii, „pe Scolarios, speranța noastră! Să ne vorbēscă ceva spre a ne întări în credința noastră!“

După o scurtă așteptare se deschise o ferestă aprópe de pórtă mănăstirii. Pe cât de nerăbdátore era multimea acésta, spre ași vedea împlinită așteptarea, pe atât de înșelată își întorse acum privirea, când. în locul celui așteptat zări la lumina fáclilor pe cel dintăiú dirigátor al imperiului, pe marele duce Luca Notaras.

„A! marele duce! ce vrea? el aparține curții și e prietin împératului și azymitul!“

„Nu e adevérat!“ sberau alții, „el e ortodox!“

fel pe lângă sărăcie mai dobândește și ruina morală și fizică.

Noi nu sîntem contrari armatei, din contră o iubim, că d'or fiii poporului nostru o alcătuiesc. Contrari sîntem numai politicii nefericite și ruinătoare a păcii întrarmate până în dinți.

La ce să mai sucim lucrul. E vorbă ca o sută, că adevărata cauză a tuturor relelor, ce bîntue societatea și amenință a o prăbuși în ruină, e militarismul de azi.

Dacă ce-i ce s'orțea poporilor o conduc ar puté cunósce mai bine lipsele omenimii, de sigur, că de cea mai sfîntă a lor datorință și de cea mai sublimă ambițiune și-ar ține, a scăpa neamul omenesc de jugul militarismului.

Nu este óre ceva grozav a și cugeța că armata pe *fiesce care zi* ne costă peste un milion de floreni? Și nici atăta nu e destul. E vorbă să plătim mai mult.

Vom plăti!

Ca cetățeni credincioși le vom face tóte, câte legea ne prescrie.

Dar ce va fi, dacă nu vom mai avé de unde plăti?

După tóte semnele, termenul acesta nu e departe.

Nu are de cât să se mai urce și cuota!

Înainte dar!

Cestiunea liturghiei magiare. — Comitetul regnicolar al Magiarilor de rit grecesc dá următorul:

„Apel către coreligionari. — Iubiți coreligionari magiari! — Este în de obște cunoscută mișcarea, ce magiarimea greco-catolică din Hajdu-Dorog ca anteluptătorul tuturor Magiarilor din Ungaria susține de câte va deceni încoace până acum cu mari jertfe, cu multă abnegațiune în interesul primirii limbii magiare ca limbă liturgică.

Acéstă mișcare nu e rezultatul unei însuflețiri momentane de acum, nu e o făp-

tuire politică, ci e numai o afacere internă a bisericii greco-catolice, care îi atinge viața religioasă, care nu a fost scósă la ivelă prin rivna de laudă a singuraticilor, nu cercuri înalte au urgitat rezolvirea ei, ci atari cause momentóse, din aintea cărora nici un magiar greco-catolic, nici o diecesă greco-catolică, ma nici Sfîntul Scaun din Roma nu se póte abate.

Preoții zeloși au pornit mișcarea acéstă sfîntă deja în cei mai dintăi ani ai vécului curent, și nu a fost în stare a-i pune stavilă nici absolutismul anilor cincî zeci, și și după restabilirea constituțiunii țerii — în 1868 — nu ceva scop lumesc a făcut, să se adune în Hajdu-Dorog o însemnată parte a magiarimii greco-catolice, ci numai speranța, că guvernul constituțional magiar și coróna, care se folosesc de sfatul aceluia, nu ne vor denega nici noué mijlocul cu care a sprijinit interesele bisericii și religiunii cu atăta zel apostolic începînd de la regele nostru, Sf. Ștefan, a nume; ridicarea și dotarea unui scaun episcopesc separat.

Acéstă speranță inse, a cărei împlinire de și nu pe întregă magiarimea greco-catolică, dar cel puțin o parte însemnată a aceleia ar fi condus-o pe calea cea mai scurtă la scopul dorit, nu s'a împlinit, căci acum vedem și cunóschem, că statul nu vrea să se atingă de împărțirea dieceselor existente de presente.

Luând în considerare acéstă împrejurare și avînd în vedere interesele întregii magiarimii gr. cat., ce trăesce în diecese deosebite, fără de legătură teritorială, dar și din cauza ca să nu ne pótă imputa caracterul local de până acum al acestei mișcări, și ca mișcarea să nu pótă fi contracarată sau chiar sufocată din ori ce cauză: subscrisul „Comitet regnicolar“ s'a constituit în ziua de azi ca continuarea, ori mai bine zis încoronarea mișcării pornite, și acum vè comunică programul sêu și organizarea sa, cu scopul ca pe voi, iubiți coreligionari, să vè provóce a vè alătura la acéstă mișcare din tóte părțile, fără considerare la teritoriul dieceselor, unde

voi magiari greco-cat. locuiți cel puțin în așa masse, că alăturarea vóstră la noi se pare a fi motivată.

Cea dintăi întrebare, ce ni-se póte adresa, e acéstă:

Cine sîntem și ce voim?

La întrebarea, cine sîntem, mărturisirea istoriei, ori mai bine logica strictă a istoriei ne dá rîspunsul, căci noi sîntem popor sêrac, a cărui întîmplări nu le-a scris nime.

E fapt istoric, că în dată după cucerirea patriei creștinismul de rit grecesc și încă cu liturgia paleo-slavică, întemeiată de Sf. Metod și Kiril, a prins rădăcină în Ungaria mai curînd de cât ritul latin, și că în timpurile mai târzi, când împreună cu regii nostri cei dintăi majoritatea națiunii s'a alăturat la ritul latin, ritul de mai înainte, așa numitul rit oriental s'a păstrat în multe părți ale țerii până în zilele noastre.

Limba slavică a liturghiei nu a format pedecă, ca a fară de slavi să nu se supună ritului grecesc și alte popóre din patrie. E cunoscut în deosebi, că limba bisericescă a tuturor Românilor până în vécul al XVII a fost limba slavică cu totul străină de ei. Ast fel cestia limbii nici în privința aceea n'a putut forma pedecă, ca partea însemnată a Magiarilor convertiți să rămână în credința veche sau să se alătore la ea mai târziu, cu deosebire după ce se póte cu tot dreptul presupune că formele ritului grecesc cu mult mai populare au eserciat o putere farmecătoare irezistibilă asupra straturilor celor mai sêrace a magiarimii, cari au trăit în nemijlocita vecinătate a Slavilor și a Românilor, sau au fost împărțiați printre aceștia. Nu a format în sfârșit limba slavică pedecă nici pentru aceea, pentru că e fapt notoric, că și ritul latin numai gradat a cedat limbii poporului ceva teren în biserică și ast fel cu deosebire poporul magiar incult a aflat atît pe lângă ritul grecesc, cât și pe lângă ritul latinesc referințe analoge în biserică sa.

Bieții străbunii nostri de credință orientală abia au avut altă clasă inteligentă

„Tăceți! să-l auzim, ce vrea să ne spună?“ Și avea dreptate! cel ce sta în ferestă făcu un semn cu mîna, și în dată fu liniște.

„Fraților în Christos și în Panagia!“ începî el cu voce rîsunătoare, „aceia, pe care voi ați dorit să-l auziți, nu vè va vorbi, căci a pus vot, să păstreze tăcerea până atunci, până când se va restabili drépta credință.“

Un murmur involuntar mestecat cu aplause, urmă acestor cuvinte.

„Sîntem dar părăsiți!“ strigau unii. „Trăescă! el e un om a lui Dumnezeu!“ adaugeau alții, în specie călugării.

Și și de data acéstă se auzi o voce, care se ridică peste sgomotul multimei: „Atunci să ne vorbescă marele duce! să ne convingem, dacă aieva e ortodox, sau nu!“

„Să-l auzim, să-l auzim!“ strigă mulțimea ca dintr'o gură.

Luca Notaras făcu din nou un semn linișcitor, apoi ridicându-și mîna în chip sêrbătorese zise:

„Așa dar ascultați-mé! *mai bucuros doresc, să vèd în Constantinopol turbanul lui Mohamed, de cât tiara Papei!*“

Eră în 29 Maiu 1453 cu șesă luni mai târziu. Cel de pe urmă împérat al rêsăritului creștin, zăcea omorît la pórta sf. Romanos. Ordele fanatice ale lui Mohamed II se revărsară ca un torent preste cetate, și strădele, piațele și bisericile se cutrémurau de

vaietele înfiorătoare ale cetățenilor spăriați și de sgomotul prădătorilor. Și învingătorul îngrozitor apărî cu sabia în mîna pe pragul plin de sânge al bisericii sf. Sofia întocmai ca un rîsbunător dumnezeesc. — strigînd cu glas de leu formula noué credințe: „E numai un Dumnezeu și Mohamed e profetul sêu!“ Și apoi grăbind spre altarul principal își sêvârși acolo rugăciunea de sara.

Mohamed ședé pe tron. Încunjurat de căpeteniile oștii sale și de fruntașii imperiului sêu. „Aduceți-l încóce.“ porunci el comandantului janicerilor și acesta tărîi după sine un om cu mînile legate la spate. Cel adus era o figură mărétă și imposantă, o durere profundă inse era întipărită în trăsăturile nobile ale feței sale.

„Tu ești marele duce Luca Notaras?“ întrebă Mohamed.

„Da, acesta e numele mé!“ oftă profund înlăntuitul.

„Ecă ce ispravă bună ai făcut“ continuă Mohamed, „nevoind să predai cetatea! Uite câtă ruină, câți morți și câți prinși!“

„Scusă stăpâne!“ rîspunse Notaras, „aceea n'a stat în puterea mea, și nici într'a împératului, asta a fost voința lui Dumnezeu!“

„Dar unde-i împératul têu?“

„Nu știu!“

Și în clipita acéstă doi soldați se îmbulđiau înainte. „Eú l'am omorît!“ strigă

unul. „Nu! eú l-am făcut cea dintăi rană!“ adause celalalt.

„Aduceți-mi capul împératului!“

Și după lungă căutare trupul împératului fu aflat într'o grămadă de morți, unde a fost recunoscut numai după încălțămintea de purpură, pe carea era cusut vulturul împératec.

„Acesta e capul domnului têu?“ întrebă Mohamed arătînd spre un cap, ce i-se aduse pe o tavă.

Și Luca Notaras păși înainte în liniște și privi în tăcere mai întăi spre ochii deschiși ai împératului, cari priviau așa de blând până era în viață și cari acum se ultău întepeniti în gol. — și apoi spre trăsăturile feței, cari chiar și după mórte își păstrează espresinnea bunătății și a blîndeții, — și zise:

„Da stăpâne, el este!“

Capul ultimului Constantin a fost acățat lângă Agia Sofia pe columna, pe care marele Constantin o ridicase într'u onórea mamei sale sf. Elena, și pe care era statua ecuestră a lui Iustinian cel mare. Statua restauratorului domniei romane ține în mîna stîngă globul pămîntului cu o cruce pe el, ér mîna drépta era ridicată amenințător spre rêsărit. Mohamed rîse teribil de amenințarea statuei, și demândă să se pună sub copita calului lui Iustinian trofeul învingerii, capul lui Constantin; o hatjocură, pe care numai acela o putuse iscodi, care scie, că învingătorilor

a fară de preoțimea cu familie, cari de și au fost Magiari, așa și-au însușit și chiar așa au aprepțiat limba bisericăscă slavică, ca și cealaltă inteligență nobilă și nenobilă a magiarimii limbă latină, așa că pe lângă amîndouă riturile, nu numai poporul de rînd, ci și inteligența respectivă a aflat referințe analoge în biserică sa.

Acăsta a fost situația străbunilor noștri orientali pînă la unirea întimplată în vécul al XVII-lea, și după cele espuse nu mai încapă nici o îndoelă, că biserică grecească din timpuri străvechi tot de una a avut credincioși numeroși între Magiari.

Nu mai aceea recere lămurire, căci se vede bătător la ochi, ore pentru ce nu au urmat și străbunii noștri de lege orientală exemplul coreligionarilor noștri români, atunci când aceștia imediat înainte de unire au întrodus liturgia română? La acăsta e ușor răspunsul. Pentru aceea, pentru că numărul lor în urma cuceririlor reformațiunii, a așa numitei „religiunii magiare“ a scădut tare și magiarimea greco-orientală ast fel împuștinată, și alt cum încă sêracă și împrăștiată, cu tôte că și-a cunoscut bine drepturile înrădăcinate în disciplina bisericii orientale, nu a fost în stare a aduce sacrificiile pecuniare, ce le recerea traducerea, tipărirea și împărțirea în număr îndestulitor a cărților liturgice.

Dar nu au urmat esemplul Românilor nici din cauza, pentru că atât de aceea, cât și de coreligionarii ruteni i-au legat conviețuirea milenară, iubirea și în parte mare și legăturile conexiunilor familiare, din care causă străbunii noștri, — și alt cum formând minoritate — în urma limbii liturgice întru atăta s'au identificat cu acești coreligionari, că după limba lor bisericăscă au aflat de tot naturală numirea de „rutean“, respective mai târziu „valah“, sub care denumire pe atunci, ma chiar pînă când s'a pornit mișcarea națională modernă nime n'a înțeles alt ceva de cât religiunea noastră.

Pe lângă modul de gândire conservativ cunoscut al rasei magiare, e neîndoios, și în parte se pôte justifica și prin simptome esperiate azi, că alipirea cătră legea străbună a părintilor, s'a estins și asupra limbii, și se

pôte presupune, că înainte acestui popor sêrac, incult oriental pe lângă formele populare pôte și nepriceperea limbii a potențat farmecul compozițiunii sublime a ritului nostru.

La motivele acestea ne estindem mai pe larg, pentru că numai omisiunii amintite, și prin împrăjurări pe deplin scusate a străbunilor greco-orientali îi putem ascrie, că azi sîntem siliți a răspunde la întrebarea: cine sîntem? pentru că din acăsta neglijență nu numai inimiile noștri, ci și amicii noștri, aceștia cu bună credință, aceea cu rea credință au dedus, că noi nu sîntem Magiari, ci Ruteni sau Români magiarisați, ma s'a întimplat de repetite ori că și presa de alt cum binevoitoare nouă, încă a lansat ast fel de cuvinte.

Răspundînd deci la întrebarea, că cine sîntem, aducem de mărturie istoria și logica severă a aceleia, că noi sîntem Magiari greco-catolici, nu numai ca parte a națiunii magiare politice, ci ca membre după sînge a rasei magiare, nu sîntem fi adoptați ai acestei națiuni, ci atari a căror strămoși tot așa Magiari au fost, ca noi nepoții de mai târziu.

Asta o accentuăm nu pentru dreptatea cauzei noastre, ci numai pentru aceea, că dacă cauza noastră eventual nu va puté avé o rezolvire dréptă, nime să nu pótă zice, că a cădut o mișcare patriotică pornită de ómeni de a naționalităților, cari doresc a deveni Magiari, ci să vadă ori cine că rassa magiară a fost vătémată fără motiv. Causa noastră dréptă ar fi și în cazul, dacă noi numai mai târziu în decursul vremilor sau chiar numai în timpurile cele mai din urmă ne-am fi contopit în rassa magiară, pentru că biserică nu pôte avé chemarea a apesa pe descendenții târziu sigilul naționalității strămoșilor, eventual în favorul intereselor vre unei puteri străine, ci are chemarea, ca lipsele spirituale, schimbătore din timp în timp a credincioșilor, — aparțină aceea ori cărei naționalități — să le îndestulească conform legilor vecinice a le disciplinei bisericăscă.

Accentuăm însă magiarismul nostru original, adevărat și pentru aceea, pentru că

noi trăim și vrem să rămănem în iubire și prietenie cu coreligionarii noștri ruteni și români, cari cunosc și în mare parte și aprepțiază dreptatea cauzei noastre și pentru că cu arma acestei iubiri împrumutate vrem, să învingem și aceea jalusie nejustificată, care o întimpină lupta noastră la consăngenii coreligionarilor noștri amintiți, cari învederat umbă pe căi greșite.

Sînt — de bună samă — în rîndurile noastre în frumos număr și de aceea, a căror strămoși au fost Ruteni sau Români, și cari acum ca fi adoptați ai rasei noastre cu mândrie să mărturisesc de Magiari, dar din contră să căutăm că în decursul timpurilor cîte sate neaose magiare și-au perdut caracterul magiar numai sub influința liturgiei slavice. respective române? ca și care o asemenea armă noi nu am avut la dispozițiunea noastră nici când.

Lăsăm acăsta la o parte, căci pe cum ne pretindem drepturile noastre, așa și noi dăm onorul drepturilor, ce și le-au căștigat alții, chiar și dacă aceea nu ne-ar fi coreligionari.

Căți sîntem?

Ținem a fi lucră de prisos, să comunicăm conspecte speciale despre aceea, că ore căți sîntem, dar fiind că ni s'a obiecționat din mai multe părți, că nu sîntem încă destul pentru rezolvirea chestiunii, rāzimāndu-ne numai pe șematismele dieceselor greco-cat. din Munkács și Eperjes amintim cîte va parochii, pe a căror teritoriu, parte exclusiv, parte în mare majoritate locnesc Magiari greco-catolici.

Atari sînt din districtul protopopesc al Bereg-ului: Beregszász, Makkos-Iánosi; din districtul protopop. al Munkács-ului: Gorond, Munkács; din districtul protopop. al Szaboles-ului: Bököny, Hajdu-Böszörmény, Hajdu-Dorog, Hugaaj, Tisza-Büd, Uj-Fehértó; din districtul Karász-ului: Ajak, Bács-Aranyos, Karász, Nyir-Mada, Thass, Tornyos-Pálca; din districtul Mária-Pócs: Gyulaj, Kálló-Semjén, Kis-Léta, Levelek, Maria-Pócs, Nyir Bakta; din districtul Nagy-Kálló: Biri, Kotaj, Nagy-Kálló, Napkor, Nyiregyháza, Oras,

din răsărit li-se poftescă ca capul dușmanilor să se rostogolească sub copitele cailor!

Să mai ridicăm încă o dată cortina spre a vedé scena finală din drama plină de gróză, care se chiamă: ocuparea Constantinopolului. Capitala pompósă e jefuită, trei zile a fost despoiată de prădători, linisce de mormînt domnesce pe strade, numai prin case pofta de răpit își mai continuă jocul sêu diavolesc cu ultimele rămășițe ale prădii.

Deja a treia óră cuprinde nóptea în brațele sale metropola ruinată a răsăritului. În apropierea devastatului palat împărătesc se tiné un ospet desmățat. Mohamed, stăpănit de vin, ședea pe ruinele pompei de odinióră și beat de biruință sbiară sêlbatic: „Mergeti la Notaras și spuneti-i, să-mi trimită fata la petrecerea acăsta!“

În o chilie cam întunecósă a palatului sêu sta Notaras lângă patul soției bolnave încunjurat de copiii sêi. Ei se rugau și tresăriau la cel mai mic șgomot, ce se audia pe stradă, de frică, că șgomotul acela le aduce mórte. Când mai marele eunuchilor păși în odaie și îi comunică ordinul stăpănului sêu, toți săriră în sus îngroziiți și isbuciră în plâns. Dar Notaras se reculese și zise negrului: „Spune Domnului tēu, că la noi nu e datina, ca tatăl să-și dea cu mîna sa ficia

spre pecat, și că mai bine era, dacă Domnul tēu ar fi trimis calăul să-mi taie capul, de cât să cêră de la mine ast fel de lucruri!“

Banchetul se continua și mai de parte între erupțiunile desmățate ale trufiei și a plăcerii nesăturate de nimicire. Cu o poftă grozavă de sînge împărtăși Mohamed calăului cel mai nou ordin al sêu. Mulți din grecii cei mai de frunte, cari supravetuiră ocuparea capitalei, erau deja decapitați, venise rîndul marelui duce. El primi scirea cu chipul posomorit și întunecat. Copiii sêi ținea cu toții de el și plîngeau. „Nu plîngeți!“ îi mângăie el revenindu-i curajul. „Voi vedeți cum am perdut tot ce am avut, bogăția nemănerată, onórea și considerația, de care ne bucuram nu numai în cetatea acăsta ci în tótă creștinătatea. Totul am perdut, a fară de viață, dar voi sciti, că o dată totuși va trebui să murim. Cum? voi vedeți: despoiați de tótă gloria, averea, onórea și puterea, desprețuiți și desconsiderați. Unde-i împăratul? n'a fost óre și el ucis? unde sînt prietini și rudeniile noastre? n'au aflat óre și ei mórtea în bătăie? De am fi murit măcar și noi o dată cu ei! Dar să nu mai pécătuim! acum a sosit și césul morții noastre! Căci cine scie care din armele diabolului ne vor ajunge mai trágănând mult pe acest pămînt? Acum am ajuns la țintă! Vom muri și noi în numele aceluia, care s'a rēstignit, a murit și a înviat

pentru noi; de bunătățile sale destul ne am împărtășit!“

După ce și a încurajat în chipul acesta copiii, s'a întors spre calău și i-a zis: „făți datorința! și începe cu copiii mei!“ Dóuă capete cădură la pămînt înainte ochilor lui. „Mulțamescu-ți ție, Dómné! tu ești așa de drept!“ — zise Notaras îngenuchiând.

Și apoi ridicându-se încă o dată amenință cu pumnii spre palatul, de unde rēsună încă șgomotul banchetului de biruință și zise: „Vai voué! și acesta cēs se va rēsbuna! căci sîngele acesta strigă rēsplătire la ceri! Și acum lasă-mé te rog frate!“ zise el întorcându-se spre calău, „lasă-mé să merg în biserică, să mé rog lui Dumnezeu!“

Rugăciunea sa așa de curēnd s'a terminat! ea a fost un scurt suspin, pe care osînditul la mórte îl trimite spre ceri! . . . și apoi și capul lui se rostogoli lângă trupurile încă calde ale copiilor sêi. Cadavrele lor rēmaseră părăsite și neîngropate. ér capetele au fost duse la banchetul tiranului.

Așa muri marele duce! Dorința sa a fost împlinită „Mai bine să vadă în Constantinopol turbanul lui Mahomed, de cât tiara Papei!“ a cerut el și a fost ascultat, căci „Tu, Dómné, ești așa de drept!“

(I. Gottwald).

A.

Pazony; din districtul Nyir-Bétek: Gelte, Nyir-Bétek, Nyir-Lugos, Nyir-Pilis, Penészlek, Piricse; din districtul Timár: Balsa, Buly, Kenézlő, Ó-Vencselő, Timár; din districtul protopopesc al Sătmarului: Fábiánháza, Hodász, Nagy-Dobas, Nyir-Császári, Nyir-Vasvári, Ó-Pályi; din districtul Szatmár-Németi: Jánk, Nagy-Peleske, Sárköz-Ujlak, Szatmár-Németi, Tur-Terebes; din districtul protopopesc Ugoosa: Fancsika, Salánk, Tisza-Ujhely, Tisza-Ujlek; din districtul protopopesc al Maramurşului: Visk și Técső; din districtul Szászfalva: Bökény, Csepe; din districtul protopop. Ung: Mátyóz, Palágy, Csieser; din districtul protopopesc Zemplén: Bodrog-Szerdahely Cséke, Dámócz, Kis-Dobra, Lelesz-Polyána, Zemplén, Ágárd; din districtul Gálszécs: Gálszécs; din districtul Hegyalja: Bodrog-Keresztur, Bodrog-Olaszi, Mező-Zombor, Szerencs, Tokaj, Tolcsva; din districtul Ujhely: Sárospatak, Sátoralja-Ujhely, Zemplén, diu districtul Abauj-Eperjes: Bölzse-Sziget, Kassa, Filkeháza, Szeszta, Ujváros; din districtul Cserhát: Csocád, Ó-Gadna, Ujlak, Gagy-Bátor, Pusztá-Vendégi, Garadna, Homrogd; din districtul Szántó: Baskó, Boldogkőváralja, Abauj-Szántó; din districtul protopopesc Borsód: Görömböly, Hejő-Keresztur, Sajó-Pálfalva, Sajó-Petri, Sajó-Szögad, Zsoleza; din districtul Felső-Borsod: Bódó-Kány, Barakony, Irota, Viszló.

Amintim încă câte va comune și din diecesele Gherlei și a Orădii Mari. Atari sînt: Szatmár-Németi, Batiz-Vasvári, Nagy-Bánya, Makó, Nagy-Léta, Élesd, Hosszu-Pályi, Bagamér, Ér-Adony, Szt-György, Ábrány, Vetés, Kakad, și acele comune ale Bihorului, cari sînt situate pe șes aprópe de comitatul Hajdu. Ma chiar și în Sécuime avem câte va comune bisericesei, pe cum: Lisznyó, Lemhény, Also-Boldogaszony, Bágyon, Haraszt-Kerek, Nyárad-András, Bözöd-Ujfalu, Szent-Erzsébet.

Intenționat am trecut cu vederea filiile, cari sînt împărțite la parochii cu alt nume, dar am preterat și parochiile afiliate parochiilor magiare înșirate aici. Numărul nostru total se apropie de două sute de mii.

Din acestea se poate vede, că da, sîntem chiar în număr de ajuns, că dacă întré noi viața religioasă se va sdruncina, întrégă biserica greco-catolică din Ungaria are să fie expusă pericolului, căci nu este permis a uita, că aceste parochii magiare în proporție sînt cele mai populate și mai distinse

(Va urma.)

La cestiunea cotei. — Pertractările comisiunilor parlamentare în cestiunea cotei s'au întrerupt de o cam dată, cu atât înse tracteză mai viú această cestiune în presă. Ziarul polon „Czas“ publică un articol, despre care se crede, că este inspirat de cătră ministrul de finanțe austriac. Articolul constată, că la ultima pertractare s'a apropiat mult una de alta comisiunile. În 1896 și 1897 comisiunea ungară propunea susținerea cotei de 31.4% pentru Ungaria, pe când cea Austriacă pretindea 43.16%. Acum comisiunea ungară s'a ridicat la 32%, érá cea austriacă s'a scoborit la 38%. Acésta apropiare este de a se ascrie comisiunii austriace, care a renunțat la punctul seú de vedere de a calcula proporțiunea cotei după numărul populațiunii. Comisiunea ungară încă a cedat, ca în loc de venitul curat să se ia de basă la

calculare venitul brut. Diferența de 6% încă scade, dacă se vor face unele corecturi în calcularea venitelor din darea de consum și cea suplimentară. În număr rotund venitul, ce ar veni să se calculeze în stabilirea cotei în Austria face: 3525.7 milioane, érá în Ungaria 1813.3 milioane, ce coréspunde la calculul rotund de 66% pe Austria și 34% pe Ungaria; deef diferența nu e proprie de 6% ci numai de 4%. După calculul lui „Czas“ comisiunea ungară ar avé, să se uce la 35.3%, cea austriacă încă se va mai scobori cu pretensiunea ei, și așa înțelegerea nu este imposibilă. Așa crede „Czas.“

În Ungaria încă a pășit în publicitate cu calculări basate pe date oficióse deputatul apponyist Horánszky. El în un studiú, ce a apărut în zilele acestea, arată, că capacitatea Austriei de a încassa venite și prin urmare de a contribui la spesele comune a le monarchiei e neaseménat mai mare de cât a Ungariei. Comparând capacitatea de prestațiune a ambelor state, ajunge la rezultatul, că venitul Austriei este de: 1.163,249.000 fl., érá al Ungariei de: 373,749.000 fl. Percentele ambelor sume ar fi: 75.68: 24.32. Deef Ungaria și acum suportă o sarcină prea grea la spesele comune, ea ar trebui să concurgă numai cu 24.32%. După unele corecturi ajunge la conclusiunea, că comisiunea ungară se poate ridica cel mult până la 30.31%. A pretinde o cotă mai mare, e din partea Austriei nedreptate, érá ridicarea cotei din partea Ungurilor ar fi o umilire morală și un grav atentat în contra propriilor interese materiale.

După ce comisiunea ungară a acceptat deja cota de 32% reducere nu se va mai face, studiul lui Horánszky înse îi pune o stavilă în ulterioara urcare.

Revistă bisericescă.

Roma.

Sérbătórea sfinților apostoli Petru și Paul s'a celebrat cu mare solemnitate în basilica s. Petru din Vatican. Sfinția Sa Leo XIII a servit s. liturgie în capela sa privată, asistând numai un mic număr de persoane distinse din străinătate.

În septémána trecută a fost arestat la gara din Milano prelatul Gotard Scotton, unul din cei mai distinși oratori italieni, sub cuvint, că a pus în circulațiune un portret al Papei provédut cu inscripție contrară statului. Se vorbește, că guvernul spaniol din nou ar fi făcut pașii de lipsă în Vatican, pentru ca să întrevină Papa în compunerea inimicițiilor dintre Spania și America.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința dietală din 16 Dec. 1897 guvernul amenințat cu obstrucțiune a primit propunerea lui Enyedi Lukács, după care să se adune datele de lipsă spre crearea tarifei autonome ungare și tot o dată să se elaboreze un proiect de tarifă. Acestea s'au făcut de o parte spre a apăra interesele agricole și industriale ale populațiunii ungare la eventuala închiare a pactului vamal și comer-

cial cu Austria, de altă parte pentru ca Ungaria să fie gata și pentru eventualitatea, când nu ar succede renoirea pactului.

Datele s'au adunat și planul hotărît s'a elaborat și în 14 a c. va fi debătut în o comisiune de specialisti sub conducerea ministrului de comerciú.

În formă proiectul de tarifă ungar întru tóte se îndreptă după tarifa esistentă Austro-ungară. Toți articolii de comerciú cu străinătatea se reduc la 50 de grupuri. La statorirea singuraticilor posiții vamale sînt normative două principii: protecțiunea articolilor agricoli și industriali ungari și ridicarea vămii. Așa pe cucuruz de la 50 cr. de m. m. se ridică la 1 fl., la păstăioșe de la 1 fl. la 2 fl., la vite de tăiat de la 15 fl. la 20 fl., la oi de la 50 cr. la 2 fl. de cap., la zachar crud se reduce de la 15 și 20 fl. la 6 și 11 fl. La petroleú nerafinat încă se prevede reducere, din contră la cei mai mulți articoli vama importului se ridică, așa cât produsele esterne să nu pótă face mare concurență celor indigene.

~ Austria.

Pertractările guvernului cu clubul Cehilor și cu al marilor proprietari fideli constituției până acum n'a ajuns la nici un rezultat pozitiv, speranța de a ajunge la o înțelegere nu este înse eschisă. Germanii, convingéndu-se, că obstrucționismul e periculos statului, încă doresc a regula cât se pótă mai curând cestiunea îndreptării limbilor. Se zice, că guvernul ar avé de cuget, să retragă ordinațiunile de limbă și apoi cu ajutorul §-lui 14 să aducă o lege, care să reguleze cestiunea. Cum că versiunea acésta este nefundată, deducem și de acolo, că guvernul de curénd a dat o nouă ordinațiune, prin care dispune, ca în Silesia pe la judecătorii Cehii și Polonii să fie ascultați în limba lor maternă și tot în acésta limbă să se ia cu ei protocoale și să se publice sentența.

„Melnicke Listy“ aduce scirea, că guvernul a dispus unei comisiuni de 5 membri dintre funcționarii înalți, cari cunosc raporturile din Boemia și Moravia, ca să elaboreze un plan de împărțire a teritoriilor de limbă în 5 categorii, a nume: 1. Praga, 2. cercuri curat cehe, 3 cercuri curat germane, 4 cercuri mestecate, în cari se află în preponderanță Germanii. Oficialii vor trebui, să cunoscă limbile după proporțiunea locuitorilor din aceste cinci categorii de districte.

Turburările antisemitice se continuă în Galiția. Unii Jidovi fug în Ungaria de nord. Poporațiunea revoltată a avut ciocniri și cu miliția consignată spre apărarea Jidovilor. Un comitet de țărani se va presenta la Monarchul spre a-i descoperi cauzele nemulțămirii poporului. Fórte probabil înse, că acei comitet nu i-se va acorda audiență.

Monarchul a denegat sancționarea acelei hotăriri a dietei din Austria de jos, care decretéză, ca în tóte școlile din acésta provincă limba de propunere să fie eschisiv cea germană.

Italia.

Luni s'a prezentat guvernul în cameră. Președintele cabinetului Pelloniș a declarat, că guvernul e liberal. El voește restabilirea ordinii în țară, ăra din a fară pacea sinceră și raporturile cele mai amicale cu tôte puterile aliate.

Din ordinațiunile absolutistice ale lui Rudini păstrează: 1. starea de asediū, silindu-se înse a o restringe la teritor tot mai mic, 2. instituțiunea de a nu se puté muta nime din un loc în altul fără permisiunea auctorităților (adecă legarea de glie), 3. amênarea alegerilor comunale pe cale administrativă, 4. militarizarea oficialilor de la tren. Cu alte cuvinte guvernul menține centralismul și absolutismul cel mai cras, și totuși se laudă, că e liberal. Nu e mirare, că dóră așa e liberalismul modern.

Spania și America.

Spania suferă o înfrângere după cealaltă atât pe uscat cât și pe apă. Ori cât de mare ar fi eroismul și insuflețirea armatei spaniole, ea nu pôte respinge pe inimiți, cari sînt cu mult mai numeroși și mai bine înarmați. Vestile triste de pe câmpul de luptă provocă mare consternație și nemulțămire în tótă Spania. Elementele radicale amenință cu revoluție.

În săptămâna trecută generalul Schafter în fruntea unei armate de 17,000 americani cu 82 de tunuri, dintre cari o parte de calibru mare, și ajutat de 6000 insurgenți conduși de Gorgia, a atacat Santiago. Spaniolii au întimpinat atacul inimic numai cu 2000 ostași și voluntari. După o luptă eroică de 3 ore Spaniolii au fost siliți a lăsa inimicilor întăriturile și a se retrage între murii fortăreței. Generalii spanioli Linares și Ordonnez au fost răniți. De asemenea au fost uciși ori răniți mai mulți ofițeri.

Perderile americanilor încă au fost foarte mari, ele se urcă la 2000 de morți și răniți. Fie care spaniol avé, să țină piept cu câte 10 inimiți.

Mai grea a fost poziția Spaniolilor pe mare. Aici admiralul Cervera atacat de inimiți s'a depărtat din port pe largul mării, unde după o luptă desperată escadra i-a fost nimicită parte de cătră Americani, parte de cătră inșiși Spaniolii, spre a nu căde pradă în mâna inimicilor.

Guvernul spaniol la început a declarat de false scirile triste anunțate mai întâiu de cătră Americani. În cele din urmă recunosc și cei din Madrid distrugerea escadrei și căderea admiralului Cervera în captivitate. Dintre năile mai mari „Almirante Oquendo“ a cădut prada flacărilor, „Infanta Maria Theresia“ s'a cufundat, asemenea au fost distruse de flacări ori cufundate și „Christobal Colon“ și „Vizcaya“.

Comanda preste năile americane o are admiralul Sampson. Lupta navaiă a cauzat Americanilor puține pierderi, pe când Spaniolii pe lângă dauna enormă suferită prin distrugerea flotei au avut 350 de morți, 160 de răniți și 1600 au cădut prinși de Americani. O parte mare din marinarii spanioli s'au refugiat pe luntri la țermuri.

La întrevinerea consulilor străini admiralul Sampson a promis, că până în 6 a. c. nu renoește atacul asupra fortăreței Santiago, dând timp străinilor, femeilor și pruncilor, să se depărteze din cetate.

Admiralul Camarra, care a plecat spre Filipine cu o escadră, a primit ordin de a se reînforce în Spania. Probabil spre a sufoca revoluția, ce s'ar nasce.

Se așteptă ca să pășescă Papa ca mijlocitorul păcii, după ce marile puteri europene nu cutéză a păși la mijloc.

Nr. 48—1897—8.

Avis.

Cu ocaziunea adunării generale a despărțimintului XI (Blaș) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, care se va ținé la 31 Iulie n. 1898 în comuna Veza, să vor împărți premii în valóre de 60 coróne acelor țărance din Veza și jurul cel mai apropiat, cari vor espune cele mai frumoșe țesături și cusături naționale române.

Ceea ce se aduce la cunoștința celor interesați cu adausul, că acele, cari vor să reflecteze la premiile aceste, să trimită obiectele pe adresa Mult Onor. Victor Moldovan paroch în Veza cel mult până în 25 Iulie st. n. 1898.

Blaș din ședința comitetului despărțimintului XI al Asociațiunii ținută la 7 Iuliu n. 1898.

Ioan German
director.Aurel C. Domșa
secretar.

Nro 451/897—8.

Convocare.

Adunarea cercnală ordinară a despărțimintului XI (Blaș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, să convocă pe ziua de 31 Iulie n. a. c. în Veza la orele 10^{1/2} cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării. 2. Raportul subcomitetului. 3. Alegerea alor trei comisii: pentru cenzurarea raportului, înscrierea de membrii noi și premiarea lucrurilor de mână țărănesci espuse. 4. Disertațiune. 5. Defigerea locului pentru adunarea generală proximă. 6. Alegerea alor doi delegați la adunarea generală de la Beiuș. 7. Propuneri. 8. Alegerea comitetului pe un period nou de 3 ani. 9. Închiderea adunării.

La această adunare, carea se va ținé în pavilionul grădinii Comșa se invită tóți membrii Asociațiunii și tóți cei ce doresc progresul poporului român.

Spre orientare însēmnam aci, că de acest despărțimint se țin următoarele comune:

Din cercul pretorial al Blasului: Mihalt, Obregea, Bucerdea grănósă, Cisteiul-român, Crăciunel, Blaș, Ciufud, Tiur, Veza, Mănărade, Lupu, Spătaș, Cenade, Cergăul mic, Cergăul mare, Beșinău, Ohaba, Colibi. Tău, Roșia de Secaș, Tapu, Șoroștin, Broșteni. — *Din cercul pretorial al Uioarei de Murș:* Cuciu, Orosia, Petrilaș, Cinei, Găbud, Gheja, Copandul de Murș, Botezul, Cecălaca, Ațintișul Gămbuș, Heria, Nandra, Bichiș, Iășiuaza, Ozd, Sân-Iacob, Căptălan, Noșlac, Uioara. Micoșlaca, Cisteiul unguresc, Ciunga. Fărău, Herepea, Sân-Benedic, Medveșul, Șilea magiară, Alecuș, Spălnaca, Silivașul românesc, Turdașul românesc, Murș-Uioara-Oena. — *Din cercul pretorial al Hususului:* Petrisat, Ielod, Sâncel, Pănade, Spini, Bia, Valea Sasului, Sân-Miclăuș, Șona, Bălcaci, Jidvei, Căpălna, Sântă-Mărie, Vesens, Tătarlaua, Crăciunelul de sus, Făget, Chesler, Tăuni, Proștea mare și Proștea mică, Micăsasa, Lunca, Lodroman, Hususiu, Glogovet.

Blaș din ședința comitetului ținută la 7 Iuliu 1898.

Ioan German
director.Aurel C. Domșa
secretar.

Convocare.

La adunarea cercnală a despărțimintului XIII (Abrud) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va

ținé în pavilionul de vară de la Ospătăria comunala din Zlatna în 17 Iuliu st. n. 1898 la 10 ore a. m., pe lângă următorul:

Program: 1. Deschiderea ședinței prin președinte. 2. Raportul comitetului; a) al secretarului, b) al cassariului. 3. Stabilirea bugetului pentru anul următor. 4. Alegerea unei comisii pentru incassarea factelor de la membrii noi și raportul acelei comisii. 5. Citirea disertațiunilor însinuate la presidiu cu 48 ore mai înainte. 6. Alegerea comitetului conform §. 43 din statute. 7. Eventuale propuneri făcute în cadrul statutelor. 8. Verificarea protocolului.

Sînt invitați a lua parte la această adunare tóți membrii fondatori, pe viață, ordinari, ajutători și onorari ai Asociațiunii de pe teritoriul acestui despărțimint, pe cum și tóți cei ce se interesază de prosperarea literaturii și culturii poporului român.

Din ședința comitetului de desp. XIII al Asociațiunii.

Abrud, 20 Iuniu st. n. 1898.

Ioan Maior
secretar.Dr Basiliu Preda
dir. desp.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit a ordinar Duminecă în 3 a. c. de preoți pe Tit Aron dispus ca adm. parochial în Mighindola-Petișdorf protopopiatul Mediasului. — Iacob Oancea dispus de adm. parochial în Dobârea protopopiatul Sebeșului. — George Negrea dispus de adm. parochial în Jidveiu-Bălcaci protopopiatul Biel. — Ioan Gergel dispus cooperator parochial în Torela protopopiatul Cichindealului.

Întru mărirea lui Dumnezeu. On. D. Iuliu Filimon din Cialanoș ne scrie, că poporanul său Petru Bonca cu soția sa Maria Varga conduși de simțul creștinesc și zelul laudabil de a înainta mărirea lui Dumnezeu au ridicat înaintea bisericii din Cialanoș o cruce frumoasă (chipul Domnului Christos) în preț de 70 fl., au donat bisericii un rënd de ornate sacre preoțesci în preț de 80 fl. și au cumpărat un luster cu 140 fl. Pentru aceste fapte laudabile le invocă „binecuvîntarea Domnului, care este plata celui credincios“.

Complot în contra vieții Monarhului nostru. Tribunalul penal din Budapesta acum pertracteză afacerea indiviților din Czegléd Muzsik, Hartmann și Kovács, cari au făcut planul infernal de a pune o bombă de dinamit la podul, ce duce din Pesta în Buda, cu scopul de a ucide pe Monarhul, când avé să trecă pe acolo. Planul nu și-l-au executat criminalii, fiind că vestitul socialist Varkonyi nu le-a dat bani spre pregătirea bombelor.

Aniversarea a 500 a nasterii lui Ioan Gutenberg s'a celebrat cu mare solemnitate la 25 Iuniu în Sibiu. Reuniunea de cântări „Typographia“ a aranjat un concert, care a succés foarte bine. La serbare au participat și tipografi în frunte cu conducătorul lor din Blaș, cari s'au bucurat de o primire foarte căldurósă. Duminecă în 26 s'a dat o întrevinere socială în onórea tipografilor nostri.

Efectul recepțiunii. Ministrul de comerț reg. ung. prin ordinațiunea sa Nr 40. 353—1898 a conces, că țirgurile de țară ale comunei Edelény din comitarul Borsod să se țină tot de una în Joile, ce preced imediat zilelor de 15 Ianuar 15 April, 15 Iuliu și 15 Octobere, ăra daș pe aceste Joi ar căde vre-o sərbătore creștinescă ori israelită, să se țină în Marța, ce precede. Constatăm, că ministrul ține cont de sərbătorele israelite, pentru ce nu ține înse și de ale bisericii orientale, după ce multe țirguri cad chiar pe zilele, când noi avem sərbătore legate?

Cas de mórte. On. Moise Tóler, preot deficient în Glimbóca a repausat în 27 Iuniu 1898 în al 62-lea an al vieții și al 41-lea al preoției.

În veți amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Cei doi spre zece Apostoli, pe sfund vînēt și osebiți prin flori de aur, pășesc câte șese spre întimpinare. De asupra capetelor lor se întinde în formă de guirlandă o pânză, și pe mâinile sale învălitate cu toga imbie corone de aur. Lipsesc încă nimburile și „Scs“, care mai târziu se punea înaintea numelor lor. Îmbrăcăminte lor e dalmatica cu fași late de purpură și paliul, cest din urmă la s. Paul alb, cea dintâi de aur, pe când la s. Petru raportul colorilor e întors. Tipurile sînt individuale, bine marcate, aprópe tóte făr de barbă, și pėrul capului le e scurt. Îmbrăcăminte e largă și reprodusă în chip credincios realității, potrivită cu pricepere mișcării figurilor. Raporturile sînt cam lungărețe. De desubtul Apostolilor se întinde jur împrejur un brîu, care-l împărtesce în opt părți oblonge o ornamentare de acanthus, carea se înalță din cepe aședate mai adănc. În cele opt despărțeminte își urmăză de patru ori două arhitecturi, cari representă basilice cu câte trei năi. Pe lângă tóte, că întreg caracterul acestor basilice e simbolic, legile perspectivei sînt observate aprópe pe deplin. Interiorul basilicelor cuprinde următoarele motive: în una un altariu cu Evangelistariu deschis, în sfund două scaune cu spate, în cealaltă un tron cu perină și cu cruce.

În arcadele órbe ale etajului inferior sînt împodobite cu mosaie numai planurile dintre arcuri: aci se înalță din vase curpeni frumoși de aur, cari răsălindu-se în laturi încadrează opt figuri îmbrăcate în îmbrăcăminte romană și aședate în câmpuri ovale. Îmbrăcăminte le e albă cu aur.

Dintre cele alalte clădiri ale Gallei Placidie din Ravena și-a conservat împodobirea musivă numai mausoleul, care l-a zidit la an. 440, ca să fie criptă pe sama ei și pe a familiei împărătesei. Capela acésta nu e mare și în dispoziția sa aduce cu criptele din catacombe: planul fundamentului formeză crucea latină, a cărei patru brațe sînt acoperite de bolte de zid, în vreme ce spațul din mijloc se continuă la deal într-o zidire în patru unghiuri, carea o închie o cupolă rotundă. Splendórea mosaicurilor, cu cari e împodobită capela acésta, nu se póte descrie în chip vrednic. Aci nu sălă-luesce înfățișarea pestriță veselă din s. Giovanni in Fonte, ci seriositate solemnă, liniște melancolică. Splendórea stîmpărată a colorilor și lumina puțintică correspund locașului de odihnă a morților. Dară dispoziția acésta seriósă se mulcomese prin frumseța blândă și clarificată a simbolelor creștinesei, cari străpuu pe privitoriu în împărăția păcii și a luminii vecinice. Ornamentarea musivă a acestei capele cuprinde trei feluri de motive: o împletitură grósă de flori și póme, carea se înalță din vase, curpeni de viță în trăsături elegante și o fașie meandrică, o proprietate a artii bizantine. Sfundul mosaicurilor e vînēt, presărat în sfera cupolei cu rosete de aur. În centrul platondului strălucesc o cruce de aur pe cer presărat cu stele. În cele patru unghiuri se vėd simbolele Evangelistilor, în cele patru arcuri, cari pórtă cupola, se cuprind opt figuri togate, câte două întórse spre olaltă, cari stau pe pămînt învescut cu ierbă. Figurile acestea representeză a bună samă profeti. Ei vėdesc însuflețire. În stînga pórtă câte un volum, érá drépta le e înalțată în gestul predicării. Purtarea trupurilor și a îmbrăcăminte le e liberă și sublimă și vėdesce epoca de culminare a artii musive. Brațele și picioarele sînt executate în chip mai puțin satisfăcătoriu. În mijloc e o fîngie de aur cu apă între doi porumbi. Paulin de Nola privește porumbii aceștia de simbole de ale Apostolilor. — În câmpul arcuat de-asupra intrării e una din icónele cele mai escelente ale artii creștinesei antice: e păstoriul cel bun, ședénd într-o regiune stîncósă între șese miel.

Acest simbol simplu al catacombelor pošede aci încă pe deplin frumseța cuceritóre, ce o are și în catacombe înfățișarea tinerescă, blândă și mângăitóre a Mântuitorului, dară cu trăsăturile acestea, correspundénd unei epoce mai mature a artii, se împreună dignitate împărătescă sublimă și libertatea concepției. Mântuitorul șede în poziție clasică desevărsită în mijlocul compoziției pe o stîncă. Stînga, ridicată până la înalțimea capului, cuprinde un toeag cu cruce în vîrf, pe care se razimă trupul, în vreme ce drépta se întinde mágulind spre un miel. Capul are forme tinerești pline, e împrejurat de pėr bogat buclat și de un nimb. El răspondénd purtării trupului e întors în drépta. Picioarele încălțate cu sandale sînt aședate cruciș preste olaltă și odihnesc pe pămînt învescut cu ierbă verde. Sfundului îi împărtesce viață tufișul, care cresce de printre stînci. Concepției sublime, compoziției desevărsite și însemnării spirituale a acestei icóne, carea e cea mai frumoasă dintre tóte reprezentările păstoriului celui bun, îi correspunde și colorarea: lumina e lată, căldurósă și produsă parcă de razele sórelui; gradațiunea mijlocie sură a luminii se întregesce prin umbre murge făcénd impresia unui relief. Îmbrăcăminte se acomódéză formelor trupului în chip de tot credincios realității: tunica cea simplă a păstoriului celui bun aci s'a schimbat într-o dalmatică de aur cu fași roșii, preste care atirná o manta de purpură de pe umeri pe spate și pe pólă la vale deplinind în trăsături alese firea plastică a înfățișării întregi. Icóna acésta e deci o continuare și dezvoltare a acelei figuri blănde și pline de dragoste, carea o are păstoriul cel bun în catacombe, și în care spiritul creștinesc în amărăciunea persecutării își formase conform istorisirii evangelice o icónă înveselitóre a sperării și mângăierii. Geniul acela, care a însuflețit și a format icóna acésta e identic cu cel al catacombelor și cu cel ce a produs mai înainte de aceea figura imosantă a lui Christos în biserica s. Pudenciane din Roma și mai târziu figura cea plină de maiestate sfîntă din Constantinopol. Geniul creștinismului rămăne tot acela-și, și asemnarea despre grăunțul de muștar și despre arbore a trebuit, să se îmbrace în realitate și în arta creștină în tocmai ea și în tóte, cele ce sînt ale bisericii creștine: arta creștină în decurgerea vėcurelor desvóltă până la desevărsire trăsăturile singuraticice, cari le primise dintru început, ea desvóltă părți tot mai bogate de ale ființei sale, dară acésta rămăne în tot de una aceea-și. Icóna acésta e deci o apropiare a simbolului păstoriului celui bun de concepția lui cea istorică, și apropiarea acésta dovedesce, cât de bogat se desvóltă arta, dacă ea rămăne credinciosă religiei. — Érá în cel alalt câmp arcuat, la capetul capelei și față în față cu icóna păstoriului celui bun, se vede o figură bărbătescă cu barbă, carea pe umărul cel drept pórtă un toeag cu cruce și grăbesce spre un grătaru lung, de desubtul căruia ard lemne. În drépta sa omul acesta pórtă o carte deschisă legată în roșu. În icóna acésta susține de ceea lature proporția un scrin, în care zac trei cărți cu inscripțiile „Matheus, Lucas, Joannes“. Bărbatul acela nu póte, să fie altul de cât s. diacon și martir Laurentiu.

Mosaicurile, cari s'au conservat în clădirile din Ravena de pe timpul, în care puterea politică în Italia a fost în mâinile Arianilor, nu dovedesc un progres al artii. Ele sînt cu mult mai inferioare de cât cele din monumentele Gallei Placidie. În special mosaicul din baptisteriul arian (s. Maria in Cosmedin) de lângă catedrala de odinórá a Arianilor (astăzi s. Spirito) e acela-și cu cel din s. Giovanni in Fonte, dară nu în aceea-și executare clasică. De altmintea nici nu se póte zice, că icóna acésta a botezului Domnului din s. Maria in Cosmedin s'ar fi conservat așa, pe cum a fost dintru început; nu suferă îndoelă, că aci s'au făcut mai târziu restaurări. — Decorarea musivă a bisericii s. Apollinare Nuovo zidite asemenea de Teodorice e fórte bogată, inse fără ea ea măcar cătu-și de cât să se apropie de perfecțiunea clasică a mosaicurilor Gallei Placidie. De altmintea în decorarea musivă a acestei bisericii se pot observa două direcții artistice, una mai nouă, carea se apropie mai tare de tradițiile antice ale iconografiei creștinesei, și alta mai veche, dară și mai inferioară. Mosaicurile acestei bisericii formeză un ciclul de reprezentări din L. N., cari cuprind viața și patimile Domnului nostru Isus Christos, inse așa, cât într'insele se accentuează fórte tare puterea lui cea dumnezeescă. E deci îndreptățită conclusia, că originea acestor mosaicuri nu e

ariană, ci catolică. De altmintea ciclul însuși de bizantin. Dovada cea dintâi a frunțașilor în iconele acestea de câte va frunțașilor din Constantinopol. Mai de parte bizantin e și tipul lui Christos cu față rotundă, cu păr bogat, cu ochi mari

și deschiși tare, cu dalmatică și togă de purpură și cu nimb în forma crucii.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Când soroarele începea, să intrau în creșta muntelui maslinilor, ea scia, că Amrah va veni pe loc, pentru ca să le aducă merinde zilnică și să le umplă ulciorul pe o zi cu apă proaspătă. Cercetarea acosta scurtă era tot, ce a rămas nefericitei din îmbelșugarea ei de fericire de odinioară. Atuncia putea, să sciricască despre fiul ei, să asculte, cum îi istorisia servitorea, că-i merge bine, firesce că întru cât acosta putea, să se informeze despre lucrul acesta. Informația era de-a rindul destul de scurtă, dară femeea era mângaiată și cu atâta. Une ori audia, că el e a casă; atuncia pe când se crepa de zină, ieșia din trista sa cămară și ședea acolo până la mază zi până la sfințitul soroelui, o figură nemișcată îmbrăcată în alb, și privia asemenea unei statue neîncetat spre un punct — preste templu la locul, unde sta casa aceea, carea îi era scumpă în amintirea ei și acuma încă și mai scumpă, pentru că el petrecea acolo. A fară de atâta nu-i mai rămăsese nimica. Tirzei îi povestia despre mörte, și cât o privia pe ea însăși, ea își aștepta sfârșitul, căci scia, că fiesce care órá a vieții o ducea mai aproape de mörte, spre fericire de o mörte far de dureri.

Frumșeta regiunii acestui colnic era cu mult mai söracaciosă, de cât să o fie putut face susceptibilă pentru plăcerile, cari le imbie natura liberă. Animalele și paserile se feriau de acest loc, ca și cum i-ar fi cunoscut istoria și menirea de acum. Ori ce încolțire verde peria în dată întru începutul său. Vinturile se luptau în jurul tufelor și încălciau firele de erbă și pe acelea pe cari, nu le puteau desrădăcina, le uscau. Ori în care parte își îndrepta ochii, pretutindenea li-se imbia priveliștea descurajătoare a mormintelor, — morminte de-asupra ei, morminte din jos de ea, morminte în fața mormintului ei, — toate spoite de curând spre avertisarea călătorilor, cari veniau pe acolo. I-ar veni omului, să credă, că ea pentru durerea sa sufletescă ar fi aflat óre câtă mângăiere în cerul senin și frumos; dară vai, în vreme ce soroarele de altmintea înfrumșeta toate, ei nu-i făcea servițiul acesta, — el descoperia numai potențarea hădimitii ei. Dară ea de dragul soroelui nu ar fi voit, să fie fantomul acela, care era șie-și, nici nu voia, să fie trezită în chip așa de crudel prin visurile Tirzei, pe cum se obișnuia a se întâmpla. Darul vederii une oria pöte, să fie un blăstēm înfricoșat.

Va întreba pöte óre cine, că de ce nu a făcut ea sfârșit suferinței sale. — Legea o opria! Păgânul pöte, să ridă de răspunsul acesta, dar un fiu al lui Israil nici o dată.

În vreme ce ședea așa îngândurată în trista singurătate, veni far de veste o figură

femească cu de grab și far de răsufu pe colnic la deal. Veduva se scula de grab, își înveli capul și strigă cu glas ascuțit și neplăcut: „Necurată! Necurată!“

Într'o clipă și nepăsându-i de strigarea acosta sosi Amrah la ea și cădu la piciorle ei. Și acum isbucni totă iabirea bunei creaturi cea înfrunată atâta vreme. Între lacrimi și între exclamări pătimașe sărută ea hațna stăpânei sale. Cestă din urmă întru început se silia, să scape din mânille ei, dară mai apoi vedând, că-i e cu neputință, așteptă, până se mai potoli violența isbucnirii de bucurie.

„Ce ai făcut, Amro?“ zise ea. „Prin o neascultare ca acosta vei, să-ți areți iabirea față de noi? Muiere far de frica lui Dumnezeu, ce ești! Tu ești perdută! Și stăpânul tău, — nu ai mai mult voce, să te întorci a casă.“

Amrah zăcea în pulvere și plângea.

„Acuma și tu stai sub blăstēmul lui Dumnezeu, nu ai mai mult voce, să te întorci în Ierusalim. Ce se va alege din noi? Cine ne va aduce nouă de mâncare? O, Amro, cât ești tu de far de frica lui Dumnezeu! Noi simtem perdute toate!“

„Milă!“ zise Amrah.

„Tu însă-ți ai fi avut, să te miluesci, atunci ne-ai fi miluit și pe noi. Unde am puté acuma, să scăpăm? Și nu avem pe nimeni, care să ne ajute. O, servitöre necredincioasă! Mânia lui Dumnezeu și fară de acosta ne-a fost lovit destul de greū.“

Pe Tirzah o trezi conversarea cea sgototósă. Ea se ivi în intrarea peșterii. Pena se îngrozese a reproduce icóna ei. În figura acosta îmbrăcată numai pe jumătate, carea era aproape orbă, acoperită cu scörtă și cu semne sure de rane și umflată de totulul tot înfrunătoriu la piciorle și la mâni, nici chiar ochiul cel mai ager nu ar fi recunoscut ființa aceea plină de dragălașie și curățenie copilărescă, cum o veduserăm pe Tirzah întru început.

„Acosta e Amrah, mamă?“

Servitorea cercă, să se tirească și la ea.

„Opresce te, Amro!“ strigă veduva cu glas poruncitoriu. „Te oprese a o atinge. Scólă te și te depărtază, mai înainte de ce te-ar vedé aici cine va de la fântână. Dar vai, imi uitai, — e prea târziu! Tu acum ai, să rămâi aici și să te împărtășesci în sörtea noastră. Scólă te, îți zic!“

Amrah se ridică pe genunchi și încleștându-și mânille zise: „O buna mea stăpână, eu nu simt necredincioasă, eu nu simt fară de Dumnezeu. Eu vă aduc veste bună!“

„Despre Iuda?“ întrebă veduva de grab.

„Aci e un bărbat minunat,“ zise Amrah mai de parte, „care are puterea de a vă vindeca. El zice numai un cuvânt, și bolnavii se vindecă, ba și morții invie. Am venit, pentru ca să vă duc la el.“

„Sermană Amrah!“ zise Tirzah cu compătımire.

„Nu!“ zise Amrah simțind indoela, carea se cuprindea în exclamarea acosta.

„Nu, pe cât de adevărat e, că e viu Domnul,

Dumnezeul lui Israil, Dumnezeul meu ca și al vostru, eu grăesc adevărul. Veniți cu mine, rogu-vă, și nu perdeți nici o clipă. În astă dimineță trece el pe aici mergând în cetate. Etă e deja zină, aici mâncați acestea, și apoi să mergem!“

Mama ascultă cu inare a minte. Pöte că a audit deja despre omul acela minunat, pentru că vestea lui străbătuse deja chiar și în unghiurile cele mai depărtate ale țerii.

„Cine e?“ întrebă ea.

„Un Nazarinean!“

„Cine și-a istorisit despre el?“

„Iuda!“

„Iuda? E a casă?“

„A sară a sosit.“

Veduva silindu-se a-și stimpöra neliniștea inimii tăcu câte va momente. Apoi zise:

„Iuda te-a trimis aici, ca să ne spuți acestea?“

„Nu. El vă ține de mörte.“

„A fost odinioară un profet, care a vindecat pe un lepros,“ zise mama îngândurată cătră Tirzah, „inse puterea lui a fost de la Dumnezeu.“ Apoi îndreptându-se cătră Amrah întrebă: „De unde scie fiul meu, că omul acela are o putere ca acosta?“

„El a călătorit cu dñsul dimpreună, a audit, cum leproșii i-au cerut ajutoriul, și i-a vedut depărtându-se sănătoși. O dată a fost unul singur, de altă dată au fost zece. Pe toți i-a făcut sănătoși.“

Erăși tăcu mama. Mâna ei cea macră tremura. Ea își da în chip sincer totă silința de a împărtăși istorisirii prin credință sfințenie, căci altmintea nu putea, să fie; ea avu mai întâi să credă ca și mărturiile faptelor lui Isus și nenumăratele cete ale învățăcelilor lui. Faptul nu-l cerceta mai de parte; döră însuși fiul ei a fost mărturia lui, pe cum spunea Amrah. Dară ea se silia a cuprinde puterea aceea, cu care un om putea, să servescă lucruri așa de mari. Ajunge deja și numai a cerceta faptul; pentru ca să cuprindă de altă parte puterea, omul ar fi trebuit, să cuprindă mai întâi pe Dumnezeu, și cel ce așteptă, să o pöta face acosta, acela va muri așteptând. După câtă va cumpenire zise ea cătră Tirzah:

„Acela trebuie, că e Mesia!“

Ea cuvintele acestea nu le rosti în ton rece, cumpenitoriu, ci ca o fată a lui Israil, carea cunöscce promisiunile acelea, cari Dumnezeu le-a dat poporului ei.

„A fost un timp, când cetatea Ierusalimului și totă Iudea au fost pline de vestea, că el să se fie născut. Imi aduc a minte. Acum are, să fie ajuns la vrsta de bărbat. Cu adevărat — el este! Așa e,“ zise acuma cătră Amrah, „vom să mergem cu tine. Ado apă, o afli într'un ulciur în peșteră, și dă ne, să mâncăm, apoi vom merge.“

Dejunul se sfârși iute, și cele trei femei începură călătoria sa cea esttraordinară. Pe Tirzah încă o cuprinse încrederea, carea stăpânia pe cele alalte două. Așa mai resta încă numai o singură temere, carea le neliniștea. Omul acela venia din Vitania, pe cum spunea Amrah. Dară de acolo duceau

la Ierusalim trei căi său cărări, una preste cresta muntelui maslinilor, alta pe la pōla lui și a treia printre muntele maslinilor și printre muntele smintelei. Cele trei căi nu erau de parte una de alta, dară totuși erau destul de de parte, cât pentru nefericitele să existe puțința de a nu întilni pe Nazarinēnul, dacă nu nimeriau calea, carea o a ales el.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Copiii și amicii lor, istorioare de Luisa I. Neamțu. Povestirile cuprinse în această broșură sînt întocmite pentru grădinile și asilele de copii, dar pot fi folosite și în familii pentru frumoasa tendință moralisătoare, ce se află în ele. Bucăți ca „Raza de sōre, Fragile, Cele două vrăbi, Fiul pescarului, Rochia ruptă ș. a. sînt de tōtă frumșeța și deplin acomodate să deștepte în inima și mintea micilor copii cele mai gingașe sentimente, dedându-i de tineri la deprinderea faptelor umanitare. — Cartea se estinde pe 129 pag. hârtie și tipar bun și costă 2 lei.

1848 în România, broșură de 134 pag. cuprinde evenimentele mai însemnate întimplate în România în ultimii 50 de ani. Cartea e făcută cu scopul, de a aduce un prinos de recunoștință marilor bărbați, cari le au sevășit spre mărirea României.

Dietetica populară, cu deosebită considerație la modul de viețuire al țeranului român, de *Simion Stoica*, medic pensionat. tipărită cu ajutorul „Asociațiunii”. Pag. 167 costă 85 cr. și are o multime de ilustrații în text. Nisuița autorului de a regula în cât va modul de trăi a țeranului, pe care cu multă fală îl numește „talpa țerii”, — merită tōtă recunoștința. Cartea înse așa cum e, nu va putea fi folosită de țeran pentru limbajul și tractarea a dese prea științifică a materiei. Va fi înse de tot folosul în mâinile cărturarilor sātēni, cari la rîndul lor vor usa de învățăturile dietetice spre a le împărtăși țeranilor cu tōtă ocașunea. — O și recomandăm cu tōtă căldura preoților și învățătorilor.

„**Florea pentru toți**” Nr. 29 cuprinde: următorul sumar.

„Ați spus! (poesie) *Iuliū C. Săvescu*. — Convorbiri săptămânale. — Isprava lui Pandur (nuvelă). *Asc. Olănescu*. — O scrisore, *Dumitru Stănescu*. — Bucăți de scrisori. *Virgiliū Gilli*. — Țăranul și Zeraful (anecdōtă), *P. M. Rădulescu-Micșunești*. — Snoave, *Ionescu Pastion*. — Povață părintescă. — O anecdōtă. — Cum Rumâni au putut să se înalță, tradusă de *Licā*. — Fărămituri. — Spicuri. — Credințe populare, *Valerio Ţino*, Brăila. — Ouē încondeiate. — Un cântec... *Radu D. Rosetti*. — Proverbe Olandeze. — „N'am trăit în zădar”. — Cum să facem răcoare. — Din câte va origine, *Moș Dumitru*. — Proverbe turcești. — Ziua fericirei? (poesie), *Al. I. Șonțu*. — Prostul instruit. — Istoria țerii. — Gândiri. — Cetirea. — Aventurile colonelului Gerard. (roman). — Care e omoritorul? (roman). Cronica agricolă. — Științe de petrecere. — Noutăți. — Tribuna tinerimei. — Răsăritul sōrelui primăvara, (după Jean J. Rousseau). *Aurel Moral*. — Viața... (poesie), *P. Bratoloveanu*. — Jocuri și petreceri. — Posta redacției, — Publicații, etc.”

A apărut:

„**Viața Sfinților**” de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tipariū cam slab. Cuprinde notițe din viața sfinților bisericii grecești după ordinea cronologică a anului bisericesc. La sfârșit are cuprins cronologic și alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în prezente și altul al „împăraților romani din celea zece secle dintăi”. Costă 6 corōne.

„**Filotea saū introducerea la viața pie de s. Francisc de Sales**, tradusă de *Damian Elia Domșa*” e titlul unui volum foarte prețios și foarte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuița de a publica în românește cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericii catolice nu pōte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca „*Pregătire la mōrte*” de s. Alfons, ori ca „*Imitațiunea lui Christos*” de Toma a Kempis, și „*Cartea durerii*” de Bougand, apoi ca „*Filotea*” n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în masele poporului, căci învățăturile, pe cari cetitorul le scōte din ele, sînt foarte folositoare. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în tōte limbile și încă în nenumărate edițiuni. Traducerea românească

făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța tehnică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiunilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate unei femei cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, cari sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiuni spre a îmbrățișa viața pie, a doua tractează despre sacramele și rugăciuni, a treia despre vrtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletului în viața pie. Învățăturile acestea se predaū fie prin simple instrucțiuni, fie prin considerațiuni. Partea a treia special cuprinde capitole frumoșe despre feluritele specii de amicetă, despre paciință, umilință, blândetă, onestitate și altele.

Recomandăm cu tōtă căldura cetitorilor nostri această carte foarte prețioasă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Ardel,
fazele lor în trecut și valoarea în prezente.

Studiū istorico-canonice de Dr. *Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se pōte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială în Blaș** (Balázsfalva).

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studiū apologetic din incidentul invectiveilor „*Gazetei Transilvaniei*” și a diui Nicolai Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70 cr.** — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1 fl.** Ambele părți espedate franco **1 fl. 85 cr.**

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

„ARIEȘANA”

Institut de credit și economii, societate pe acții,

înființată de 11 ani,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare**, atāt de la particulari, cât și de la corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, saū în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saū nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are, să o solvēcă deponentul. Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abdicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițēnd starea cassei, depunerile se rēsplătesc în dată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se rēsolvă cu reintōrcerea ei.
2. **Acōrdă credit** pe lângă cambil și obligațiuni cu caventi.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.
4. **Acōrdă credite fixe** pe lângă intabulare pe realități și case.
5. **Și cumpără** spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le pōte lombarda.

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

Iuliū Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, v.-președinte.

(22) 4—10